«La populaziun grischuna perda cun la NGF»

Comitè «Na a la NGF grischuna» ha lantschà campagna

■ **(anr/fa) Las organisaziuns dals secturs da furmaziun e dals fatgs socials èn da l'avis che la NGF actuala procuria inegualitads tranter las vischnancas grischunas. Il project politic duai anc vegnir repassà.** «La Nova concepziun da la gulivaziun da finanzas e da la repartiziun da las incumbensas tranter il chantun e las finanzas (NGF) grischuna pertutga bleras incumbensas statalas, per gronda part però èn quai incumbensas en il sectur da furmaziun e da fatgs socials», ha ditg *Fabio Cantoni*, il president da la magistraglia grischuna LEGR gievgia a chaschun d'ina conferenza da pressa a Cuira. A l'occurrenza eran preschents ultra da Cantoni la presidenta da l'Associaziun dals cussegls da scola dal Grischun (ACSG) *Gabriela Aschwanden*, il manader da gestiun da la Procap Grischun *Diego Farrér* e la presidenta da la Centrala per dunnas *Catrina Räber*. La NGF prevesa tenor Cantoni che las vischnancas duaian en avegnir survegnir meds senz'intenziun specifica per accumplir questas incumbensas. «Quai maina a differenzas en la qualitad da las prestaziuns», ha'l admonì.

Preschentan il placat da lur campagna: Fabio Cantoni, Catrina Räber, Gabriela Aschwanden e Diego Farrér (da san.). FOTO F. ANDRY

Il comitè «Na a la NGF grischuna»

Il comité che cumbatta la NGF grischuna sco proponida sa cumpona da 19 uniuns ed organisaziuns. Tranter quels èn l'AvenirSocial Grischun, la Centrala per dunnas Grischun, l'organisaziun da la magistraglia grischuna LEGR, l'uniun per las persunas handicapadas Procap Grischun, l'Associaziun dals cussegls da scola dal Grischun (ACSG) ed il Sindicat svizzer dal persunal dals servetschs publics SSP/VPOD.

Vischnancas surdumandadas?

Il concept da la NFG grischuna sa basa sco che Cantoni ha ditg sin «la faussa supposiziun» che tut las vischnancas grischunas sajan medem fermas. Ch'en vardad hajan trais quarts da las 186 vischnancas grischunas dentant damain da 1000 abitants. «La consequenza è che bleras da las vischnancas na fissan betg capavlas d'accumplir las incumbensas ch'ellas survegnissan e quai manass a differenzas fatalas tar la qualitad da las prestaziuns en ils secturs da furmaziun e fatgs socials», ha ditg Fabio Cantoni. Catrina Räber ha menziunà che la scola populara e las prestaziuns sco cussegliaziun sociala, contribuziun da maternitad u era la tgira d'uffants cumplementara a la famiglia patissan sco emprimas dal svilup che la NGF grischuna avess per consequenza.

«Consequenzas per tut la populaziun»

Gabriela Aschwanden ha rendì attent che las pitgas impurtantas da la societad vegnissan uschia ad esser inegualas, tut tenor fermezza finanziala da las singulas vischnancas: «Differenzas tar la schanzas dals singuls fiss la consequenza, e quai pertutga tut la populaziun, il chantun na dastga betg surlaschar la furmaziun a las vischnancas.» Diego Farrér ha menziunà che las vischnancas «che na possedan betg las enconuschientschas professiunalas» fissan surdumandadas cun ils servetschs socials. «Perquai proponin nus a la populaziun da dir ils 7 da mars 2010 cleramain na a la NGF sco proponida e sfurzar uschia als politichers da repassar il project e preschantar ina meglra proposta.» Ils proxims mais vegn ad esser preschent il comité «Na a la NGF grischuna» en tut il chantun organisond occurrenzas d'infurmaziun.

Ils 7 da mars decida il suveran

En las sessiuns d'avrigl e da zercladur 2009 ha tractà il cussegl grond la NGF grischuna durant plirs dis. Il parlament l'ha deliberada en la votaziun finala dals 15 da zercladur a.c. a Puschlav cun 88 cunter 22 vuschs. A chaschun da questa deliberaziun ha suttamess il cussegl grond la lescha generala davart la NGF grischuna al referendum facultativ. Il referendum cunter il conclus dal cussegl grond areguard la NGF grischuna è reussì. La regenza ha fixà ils 7 da mars 2010 sco termin per la votaziun dal pievel davart quest project.

Las testas chaliradas han debattà a moda temprada

Sessiun extraordinaria per il pretsch da latg e l'agricultura

DA CLAUDIA CADRUVI / ANR

■ **Ina schliaziun per il latg è en vista. Ma las tractativas per il commerzi liber cuntinuan. Quai è il resultat da la sessiun extraordinaria davart il pretsch da latg e la politica agrara.** Ier endamaun è la chasa federala stada en arma. Enturn l'entir bajetg avevan ins fatg si saiv cun filfier da spinas. Policists e policistas en monduras grossas eran postads en mintga chantun. Tut era pinà per la gronda demonstraziun. Ma mo paucs purs han chattà la via a Berna. Il starment che l'administraziun ha gì d'ina demonstraziun virulenta è per cletg stà nungiustifitgà.

Sumegliant sco avant la chasa federala èsi era stà en la sala dal cussegl naziunal. La debatta cun pli che trenta oraturs è sa splegada a moda temprada. Da la pps han 13 cussegliers naziunals – quasi tuts purs – prendì il pled. Ma perquai che la branscha da latg (Branchenorganisation Milch) aveva gia instradà l'emna passada ina schliaziun per regular il quantum da latg, è la debatta stada main murdenta e las testas chaliradas gia in pau sfradentadas.

L'emprim contrahar e lura decider

Malgrà che cussegliera federal Doris Leuthard ha gì la strucca ed ha mintgatant gì bregia da discurrer, ha ella fatg ina buna figura sco ministra agrara. La schliaziun da la branscha da latg vegnia scritta ora en il fegl uffizial per la consultaziun, ha Leuthard empermess. Suenter possia il cussegl federal decider, sche questa schliaziun vegnia declerada sco «valaivla per tuts» per in tschert temp.

Dira è Leuthard dentant restada pertutgant las contractivas per ina fiera libra cun la UE u organisaziuns mundialas. L'emprim stoppian ina contrahar e pir, sch'ils resultats sajan sin maisa, possian ins dir «gea» u «na». Da rumper giu uss las tractativas na fiss betg prudent.

Leuthard ha ludà l'agricultura ch'è stada suttaposta ils ultims diesch onns a bleras midadas. I saja reussì als purs ed a las puras svizras da producir pli bleras calorias, da daventar en medem temp pli ecologic e proteger meglier il bainstar dals animals. «Quai è ina prestaziun enorma ch'ins sto renconuscher.»

Las usitadas posiziuns da partida

Ils oraturs da las partidas han explitgà lur posiziuns: Ils sanesters han punctuà ch'els sustegnian la refurma agrara dals ultims onns, veglian dapli ecologia ed els na sajan betg cunter ina avertura da la fiera. Ils verds han fatg valair ch'i saja era da tegnair en egl ils interess dals purs pitschens en il Terz mund. La pcd ha sustegnì la lingia da sia cussegliera federala. La pld sustegna era la refurma agrara e la spartiziun da pretschs agrars ed entradas dals purs. La pps ha pledà per interrumper las tractativas per commerzi liber ed ha inoltrà intervenziun per regular il quantum da latg. Quellas intervenziuns ha la partida dentant puspè tratg enavos a favur da la schliaziun che la branscha da latg propona.

Ella ha fatg ina buna figura ed el ha retratg sia moziun: ils dus cuntrahents cussegliera federala Doris Leuthard e cusseglier naziunal Hansjörg Walter. KEYSTONE

Ina schliaziun per il latg è sin via

(anr/vi) Ils purs en il parlament han retratg ier pliras intervenziuns per regular il quantum da latg - a favur d'ina schliaziun pli svelta. Ils postulats per scumandar tractativas per avrir la fiera agrara èn ids da la galtscha giu. 44 intervenziuns èn stadas sin la glista da tractandas per la sessiun extraordinaria agrara. Suenter la debatta ha il cussegl naziunal votà en roda davart tut quests postulats e las moziuns. Pliras intervenziuns èn vegnidas retratgas, per exempel tuttas intervenziuns per regular il quantum da latg. La raschun: La branscha da latg (Branchenorganisation Milch) ha inoltrà l'emna passada ina schliaziun per regular il quantum da latg. Questa schliaziun vegn uss scritta ora en il fegl uffizial federal, uschia che las partidas ed ils pertutgads pon prender posiziun. Suenter tracta il cussegl federal la dumonda e decida, sche la schliaziun vegn declerada sco „valaivla per tuts" durant in u dus onns. Ils purs ord la retscha da la pps speran cuntanscher sin questa via pli spert ina resultat che cun las moziuns u ils postulats cha la chombra pitschna avess era anc stuì benedir giu. Gliez fiss stà pussaivel il pli baud en la sessiun da primavaira.

Il cussegl naziunal ha refusà pliras moziuns u postulats che han gì per mira da scumandar tractativas per avrir la fiera agrara svizra.

Intgins exempels d'intervenziuns cun ils resultats da votaziun en il cussegl naziunal:

Intervenziun

Postulat Maya Graf (verd/BL)
«Perscrutaziun pratica da la setgira (Feuerbrand)» 138 gea 52 na

Moziun Jo Lang (verd/ZG)
«Suveranitad da nutriment per vivondas da basa» 95 gea 94 na

Moziun Jean-Pierre Graber (pps/BE)
«Exclauder l'agricultura dal commerzi liber» 68 gea 113 na

Moziun Elmar Bigger (pps/SG)
«Utilisar il fosfor da l'ossa sco ladim» 129 gea 57 na

Moziun Jean-René Germanier (pld/VS)
«Promover il consum da products agrars regiunals» 174 gea 7 na

Postulat da Bastien Girod (verd/ZH)
«Nagina discriminaziun da graun biologic» 87 gea 101 na

Moziun da Maya Graf (verda/BL)
«Protecziun d'avieuls e scumond dal tissi clotianidin» 152 gea 35 na

Moziun Erich von Siebenthal (pps/BE)
«Contribuziuns per terren spundiv» 182 gea 4 na

Moziun Luzi Stamm (pps/AG)
«Separar l'agricultura da las tractativas da WTO» 88 gea 94 na